

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
šteč. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Neodvisnost cerkve in države.

(Konec.)

Gotovo je tudi neodvisna država od cerkve; ona ni postavljena čez svetne reči in tega tudi nikdar ni učila. Ne tajim, da so se posamni škofje in papeži preveč mešali v svetne reči, a v principu nikjer. Seveda preobširno bilo bi to zavračevati zgodovinske opazke liberalcev o ti reči; to tudi ni moj namen, ki se pečam s principi. Le to naj opomnim, da marsiktera reč je pretirana; marsiktera reč se popolno lahko razloži, ako se ozira tudi na to, da je veljava cerkve nad državo; glavno pa se moramo ozirati na različni čas, ko se države in posamni verniki tudi zavzemali drugače mesto nasproti cerkvi. S takim ravnanjem morejo se pojasniti vse prikazni, od katerih bi se zdelo na prvi pogled, da nasprotujejo izrečenim načelom. Cerkev ima gotovo tako veliko in vseobsežno nalogo, da mora v njeno spolnovanje napeti vse moči, zediniti vse pripomočke, ne da bi se vtikala v svetne zadeve, ktere se je ne dotikajo.

Tako ste toraj neodvisni obe družbi ena od druge vsaka v svojem krogu. V svojem krogu, pravim; da je pomenljivo in važno, kateri je krog svetne oblasti, ne bom določeval natančneje; določuje ga namen državin. Tudi cerkvenega določuje namen. Naj tedaj v kratkem rešim vprašanje, kaj da spada k cerkvenim rečem; ta določba bo podlaga poznejim člankom.

Trojno oblast strinjal je v sebi Kristus; on bil je učitelj, veliki duhoven in kralj; to trojno oblast pustil je svoji cerkvi, in v izvrševanju teh oblasti mora biti neodvisna.

Cerkev je učiteljica narodov. Ko taka ima dolžnost, pa tudi pravico, učiti vrske in pravne

resnice; razširjati sveto vero med vsa ljudstva; določevati iz sv. pisma in ustnega izročila, kaj se mora verjeti, kaj ne. In sicer ne določuje ona samo notranje vere, ampak uči tudi, kakošna mora biti vnanje, kako mora se pokazati. Ko taka ima tudi pravico do šole; kajti Kristus davši to oblast: „Pojdite in učite vse narode“ — nikogar ni izvzel, najmanj otrok, kateri so pogoj njene rasti in napredka njenega. Cerkev imenadlje oblast duhovsko; ona deli svete zakramente, med kterimi je po vstani božji tudi sv. zakon; ona opravlja sv. skrivnosti, vreduje in izvršuje sv. obrede, deli odpustke, vodi slovesne sprevede, določuje praznike in poste. — Nazadnje ima sv. cerkev tudi kraljevsko oblast; kar ona zaveže, zavezano je tudi v nebesih, kar ona razveže, razvezano je tudi v nebesih, in kdor nje ne posluša, je kakor nevernik in očitni grešnik. Ona toraj daje postave, ktere se zadevajo cerkvenih reči, vezajoče vse vernike; kdor jih prestopi, njega kaznuje. Ona določuje vso disciplino, čisto neodvisno; cerkvena vstava in notranja vprava je njena reč. — To so njene oblasti; te oblasti, dolžnosti in primerne pravice določil ji je njen božji ustanovitelj in v izvrševanju vseh teh je popolnoma neodvisna, prosta. Da pa more izvrševati te svoje pravice, mora imeti pravico do nji potrebnih oseb in do potrebnega imetja; tudi tukaj toraj je neodvisna od države, v zbiranju in razstavljanju svojih oseb in v oskrbljevanju svojega premoženja.

Določili smo toraj po moči delokrog cerkveni; velik je in obilne pomembe, pa tudi neizrečeno blagonosen za vse človeštvo. Gotovo cerkev ne bo segala v pravice državine; naj se le ona ne vtika v cerkvene; nji ostane še veliko, veliko; naj skuša v svojem napredo-

vati in v zvezi s cerkvijo voditi človeštvo k pravi sreči. Država pomni naj globoko pomenljive besede, ktere je govoril sivi Hozij, škof Kordovski, arijanskemu cesarju Konstančiju, ki je enako sedanji materijalistični državi preganjal škofo in hotel prestvariti cerkev po svojem kopitu, da bi jo ložje zapeljal v arijanizem: „Ne mešaj se v duhovne reči in ne dajaj nam o takih rečeh ukazov, temuč ravno narobe, daj se nam podučiti. Tebi je dal Bog cesarstvo, nam je zaupal cerkveno. In kakor se oni ustavlja naredbi božji, ki ti hoče vzeti cesarstvo, tako boj se, da se hudo ne pregrešiš ti, sebi jemljejo cerkvene reči. Pisano je: dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega; ni naša reč, vladati zemljo, ti pa nimaš oblasti, natresati kadila.“ Zlate besede v resnici in vredne premisleka! Naj jih prevdari država in ne išče podreti samostojnosti in svobode cerkovne, da ne podkoplje sebi tal in si ne prikljiče jeze božje! Le o neodvisnosti cerkveni močna je veljava države; sužnja cerkev bo nji sami v pogin!

Borin.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. februarija.

Avstrijske dežele.

Obravnave med dunajskimi in ogerskimi ministri 5. t. m. zopet niso imele zaželjenega uspeha. Komaj odpravijo eno zapreko, prikaže se jim zopet druga. Zdaj si glave belijo o pravicah, ki naj bi jih vodstvo nove ogerske banke imelo.

V državnem zboru je poslanec Würtz 5. t. m. stavil predlog, da naj se odgovor ministrov na zadnjič omenjeno interpe-

Nekoliko dni pri Horvatoviču.

(Obrazi iz bojnega tabora.)

(Dalje.)

IV. Čete.

„Najznamenitejši dogodek o mojem bivanju v taboru je bil Bolgarskih legij prihod. Ko sem prvi pot videl ta ljud, verujte mi, da nisem znal, kako bi si bil razjasnil njih revščino. Raztrgani so bili tako, da je človek do živega videl jim skozi obleko; opanke so imeli razdrapane, mnogo pa jih ni imelo celó nikakoršnih opanek, ter so bili bosí. Njih orožje so bile dolge Belgiške puške z bodaki vred; samo nekateri so imeli tudi revolver ali nož. Vračali so se z Balkana, do céla so bili premrli vsled same zime in lakote. Prišli so Horvatoviča poprositi kruha. Žalosten je bil pogled, ná-nje, zlasti tistemu, kateri je znal, kako so zapustili dom, in kedor je znal, da so to največ imovitih rodov in ljudje, kupci in dijaki. Mnogo jih je po mnogo dni živelo samo ob travi, ki raste Balkanupo strminah, a ko so

bili začeli zopet kruh jesti pri nas, razžalostili so se vsled tega.“

„Trebja je, da o zgodovini teh čet kaj povem, — povem o njih početku in konci, zató ker znam, da je svet le malo zvedel o njih.“

„Bolgarski upor je poknil maja meseca; pa to je bilo prevred, iznenadil je ta vstanek vse vodje in deležnike, ki so bili na tujem. Pogovorili so se bili, da Bolgarska smé vstati še le takrat, kedar Srbska in Črna gora Turkom oznaniti vojsko. Ali na veliko nesrečo priprave na vstajo niso všle Turške pozornosti; poleg tega pa so „hodži“ in „molahi“ že marca meseca hodili po deželi in kristijanom oglašali, naj se pripravijo na smrt, kajti predno mine trideset dni, potolkli bodo vse pravoverci; Mohamedanski fanatizem, Mohamedanska oholost je rastla in rastla; vsak dan so na vseh straneh davili in lupežili, mučili in zapirali. Turki in Čerkezi so menili, da so v raji, kar žejni so bili neverske krvi. Upor je moral vstati prevred. Začelo se je, ali prilika je bila jako neugodna.“

„Deležniki zunaj Bolgarske so hoteli, da bi zbrali vsaj mlade junake, blepeče po Turške krvi, in da bi z njimi planili v Bolgarsko, ter vzdržali vstajo in razširili. Središče so odločili, da jim bode Srbska trdnjava Kladovo na Donavi, Turn-Severinu nasproti, ker od tu bi se bili lahko zedinili z Valahijo. Kar je meni znano, tega podvzetja načelnik je bil kupec P. G. Živkov. Prišla sta tujakaje znana vojvodi Panajot in Ilija — in jela sestavljati čete. Zbrane prostovoljce je bojevati učilo nekoliko Ruskih dostojnikov v Srbske službi. Ilijina četa se je preselila v Boljevec v Zajčarske; največ je bila iz ljudi iz pomejnih krajin, od Niša, Pirota, Belogradčika, Vidina itd.; med njimi so bili stari hajduci, Ilijini torariši, ki so z njim vred nekedaj napadali Turško.“

„Ko so se čete shajale v Kladovu, sešel sem se jaz v Belem gradu z vojvodo Filipom Totjem. Prišel je bil iz Valahije in hitel je v Kladov. Z njim na poti je bil tudi nekov Bolgar, Kikerov, Ruske vojske dostojnik. Videl sem, da sta trdno odločena, da pojmeta, kakor

lacijo vzame v razpravo, ker on in tovarši njegovi z njim niso zadovoljni. Gospodje liberalci so nedavno sicer trdili, da bi jim bila taka razprava vgodna, ker nočejo, da bi se liberalni stranki očitalo, kar je l. 1872 na Českem počenjal Chabrus, vendar so se med tem zopet premislili in s 94 glasovi proti 37 predlog Wörtzev zavrgli.

Dalmatinski deželni zbor bil je 5. t. m. vsled najvišjega povelja sklenjen. Volitev prejšnjega deželnega glavarja Ljubša je zavrgel.

Vnanje države.

Iz Carigrada se poroča, da je moral veliki vezir Midhat-paša, oče nedavno oklicane turške vstave, pobrati kopita in se iz Carigrada umakniti. Namesto njega postal je Edhem paša veliki vezir in se je sestavilo tudi novo ministerstvo. To je zopet nov dokaz, kako pravi Turki sodijo o vstavi in o reformah, vsled katerih bi Mohamedanstvo poginilo. Tudi vnanje vlade bodo zdaj menda sprevidile, da je upanje, ki so ga stavile na Turčijo, prazno, zlasti če se potrdi novica, da so bosenski Turki začeli klati tamošnje kristjane, katerih je zopet 3000 pobegnilo na zemljo Avstrijsko. Da se taki žalostni dogodki odvrnejo, ne bode ostalo drugzega, kakor da vnanje vlade zasedejo dele Turčije.

Ruska vlada je objavila pismo, v katerem poslanecem svojim na Dunaju, v Berlinu, Parizu, Londonu in Rimu priporoča pozvedeti, kaj da mislijo dotične vlade zdaj storiti, ker je Turčija njihove nasvete na konferenciji zavrgla.

Sv. Oče so l. t. m. sprejeli francoske romarje iz škofije besansonske ter jim, kakor se „Vaterlud“ piše, med drugim rekli: „Vsako romanje me tolaži in veseli. Vi pa ste prišli ob času, ko me še posebno veseli dobre kristjane okoli sebe zbrane videti. Prišli ste ob času, ko so možje, ki se drzno imenujejo zastopniki italijanske, javno v državni zbornici izrekli najstrašnejša bogokletstva zoper cerkev ustanovljeno od Jezusa Kristusa... Toda ne, ne! Ni res, da bi bili zastopniki italijanski, oni so zastopniki peklenški. Rim je lastnina papeževa. Prišli ste pa tudi ob času, ko pomoč božja za njegovo hudo stiskano cerkev ne more več daleč biti. Kjer je nevarnost največja, tam je pomoč božja najbližje.“ Med govorom so se sv. oče večkrat vdarli na prsi, kakor kak iskren mladenič ter so na ta način

najočitnejši ovrgli govorico tistih, ki so nedavno pisarili, da papež boleha. Romarji so jim izročili 150000 fr., ki so jih tamošnji verni zanje darovali.

Izvirni dopisi.

Z dolge Pivke, 30. jan. (Šolske in občinske razmere.) Odlašali smo do zdaj z obljubljenim nadaljevanjem dopisa razglašene v „Slovcu“ št. 123 od 21. oktobra p. l. o napravi srednje šole na Notranjskem in o koristi županij po svoji zdanji delavnosti, da vidimo, ali bode pozvano županstvo Postojnsko prvi korak v imenovanju šolski zadevi storilo, ter saj poskusilo vprašanje rešiti, ali je mogoče za to potrebne stroške brez preobloženja davkoplačevalcev skupej spraviti ali ne? Pa to se ni zgodilo, in se pod tem županstvom tudi težko bo. Od liberalno nemčurske stranke, ktera ima krmilo občne v rokah, se ni nadejati, da bi za slovenski narod kaj koristnega vstvarila. Da nemškutarji vso omiko in vso blaženost le v Nemčiji iščejo, da le ono, kar se zvanaj naše očetnjave na tujem godi, v rožnatih barvah vidijo, — našo domovino, nas, in celo še lastno svoje bitje pa zaničujejo, — da našo deželo, v kateri živijo in ktere kruh vendar le jedo, pri vsaki priložnosti grdi, — tega menda nam ni treba dokazovati, to je sploh znano. Ti odpadniki ne čislajo naše domovine, niso vneti za naš narod in tudi ne ljubijo nas, domorodcev; niso torej in ne bodo nikdar skrbeli za naše, za občinsko dobro. To naj si dobro zapomnijo občani za prihodnje volitve.

Da je mogoče potrební denar za sozidanje šolskega poslopja in za napravo pohišnine brez preobloženja občanov v Postojni skupej spraviti, hočemo dokazati. Razmere v Postojnski občini so nam dobro znane, če tudi tam stalno ne prebivamo. Ko bode načrt in proračun napravljen, obrniti se more po pristojni poti za podporo iz državne blagajnice in iz normalno-šolskega zaklada. Brez dvombe došla bode od tam zdatna pomoč. Da bode upravníštvo Postojnske jame, kterege predsednik je blagorodni gospod Globočnik, c. kr. okrajni glavar in znani iskreni pospeševalec šolstva, lep znesek v ta blagi namen dovolilo in nakazalo, se tudi sme za gotovo šteti. Dobrodelnost Postojnskih narodnjakov in vrlíh Notranjcev sluje že od nekdaj, za to gotovo

tudi v tej važni reči ne bodo zaostali z dobrovoljnimi doneski. Ako se še na naj višjem kraju spodobno potrka, gotovo občani ne bodo veliko doklad imeli. Ne manjka tedej drugzega, kakor marljive umne delavnosti Postojnskega občinskega starašinstva, ktere se pa, kakor smo že rekli, od sedaj gospodajočih nemčurjev ni nadejati.

Ko je modro postavodajstvo zapovedalo vstanovitev novih županij po postavi od 17. februarja 1866 potrjeni na podlagi zakona od 5. m. 1862, imelo je pred očmi, da bodo nove županije ne le svojih lastnih reči samovladale, ampak vsa druga domača in od vlade njim izročena opravila redno opravljale. Tako bi bilo mogoče armado c. k. uradnikov zmanjšati, pri stroških za državno gospodarstvo veliko prihraniti, ter tudi velike davke zmanjšati.

Kako pa izvršujejo županije izročena njim opravila? — Večina gg. županov in njihovih tajnikov še opravičnega področja ne poznajo, tudi se njim od politične administracije še nikoli sanjalo ni. Nasledki tega so, da se opravila ne le lastnega, ampak tudi prenesenega delokroga redno ne rešujejo. C. k. okrajno glavarstvo more večino opravil, ki spadajo v področje županij, samo izvrševati, — županijski dopisi in poročila so navadno pomanjkljivi ter jih državne oblastni ne morejo službeno rabiti. Zato je treba novih dopisov, spodbadov, novih pozvedb, torej dosti nepotrebnega dela, nadleževanje strank, nove zamude. Za izvršitev taci del morajo državne oblasti naravno imeti potrebno osobe in ga plačevati. To je vzrok da se število državnih uradnikov, torej tudi državnih stroškov — oziroma davkov — ne more zmanjšati.

Nove županije pa nas vendar le dosti stanejo. Znana nam je bližnja, srednja županija. Za to se pobira naklad na vžitnino po 5%, na prave davke po 12%, potem druge občinske takse, davek od psov, itd. kar malo rečeno, na leto 1500 dohodkov znaša.

Poglejmo pa na njeno poslovanje.

Našli bomo, ako se le nekoliko okoli sebe ozremo, naj si bode na ulice, poti, snago pristudencih, vodnjakih, na izvrševanje zakonov in ukazov o poljedelstvu, na nadzorovanje prodajalnic, krčem, trgov, skrb za osebo in lastnino, zdravje, npravstvo itd. itd., našli bomo, da županstvo v vsih teh zadevah izročeno mu krajno policijo ali prav pomanjkljivo izvršuje, ali pa celo nič ne.

koli, na Balkan, in da bosta vstajajo, ako je že ugasnila, zopet razpalila v Bolgarskej, kajti preverjena sta bila, da se jima takoj pridruži ljud. Odšla sta in v kratkem časi je Totjo zbral dobro „inteligentno“ četo, ki je bila največ iz učiteljev, iz dijakov, kupcev in iz bivših vstajnih „agentov“ v Bolgarskej, iz agentov, ki so prišli v Valahijo, iz Valahije pa v Kladov.

„O daljnjej osodi teh čet imam obilo vesti, ki so mi jih pripovedali vdeleževalci sami, ali pa v pismih poslali véрни prijatelji.“

„Ko ste Panajotovi in Ilijini četi bili vredjeni, šle ste v Negotin, imeli ste blezu 750 mož; z radostjo so obe četi spremljali Kladovčani. Po kratkem časi je za njima prišla tudi Totjeva četa, močna 350 junakov; to je bilo 25. (13.) dan junija meseca. Že davno bi bili radi odšli v domovino, ali Srbska vlada jim ni dovolila tega do omenjenega dne.“

„V Negotin“ — piše mi prijatelj iz Totjeve čete, „prišli smo 29. (17.) dan junija meseca. Raztaknili so nas po gostilnicah, kder smo spali na slami. Ostali smo tū cel dan, zatō da smo se oddahnili. Smeh me je silil,

ko sem gledal po cesti svoje tovariše, kako so se krčili, jedva so stopali na noge. Nežni ljudje, — pa bi bili morali biti čili vojščaki. Krepčala jih je samo ljubezen do domovine.“

„1. dan julija meseca (19. junija) — dan pred vojsko — prišli smo v Zajčar. Ko smo šli iz Kladova, imela je le naša (Totjeva) četa Bolgarsk prapor, črn, zelen in bel z razjarjenim levom, ki je pod nogami imel poteptan Mohamedansk polumesec. Ali v Zajčaru je našemu polkovniku Lešjanin, Timoške vojske načelnik, ukazal, naj iz rok denemo svoj prapor, da tū je Srbska, pa ne Bolgarska, kar nas je močno presunilo. Brenkot z orožjem je vstal v vsej četi — in še-le ko so nam bili jeli žugati, da nas razorožé, slušali smo. Ali še le nekoliko ur smo bili na mestu, pa smo zopet razvili Bolgarski prapor, preskrbela sta nam bila to naš ljubljeni načelnik Kinejev (Rus) in naš krajan J. S. Ivanov, prvosednik Bolgarskega društva v Besarabskem Kišinjevu. A ko so bili poblagoslovili Panajotov Srbski prapor, poblagoslovili so slovesno tudi naš Bolgarski prapor.“

„Neznanski veseli so bili naši ljudje, ko so bili na poti k Turškej meji v Korito, kamor sta bila malo časa pred nami odšla Panajot in Ilija. V Koritu so nam oznanili, da se druge dve četi že tepete s Turkom in da potrebujete nagle pomoči. Vdrli smo takoj za njimi, da-si smo bili močno trudni vsled daleke hoje. Šli smo pozdravit svojega dednega sovražnika, ali ne se sužniško pokornostjo, temuč z olovnicami. To je bilo 6. dan julija meseca (24. junija). Naši mladi junaki so se borili čudovito srčno. Po davnem, nepomljivem časi je ta bitva bila zopet prva, v katerej sta se kavsala Bolgar in Turek.“

„Odbili smo Turke in pahnili v neko Turško vas blizu Srbske meje. Bivalci so bili pobegnili vsi. Na spomin smo si nabrali vsakojakih drobnosti, tudi ženske feridže (zavoje), katere so Turkinje o svojem begu metale od sebe, zato da se jim ni izpodtikalo in da niso padale po kamenenej eesti.“

(Dalje sledi.)

Kaj nam torej take županije po svoji zdanji delavnosti koristijo? — Nič! Marveč nam škodujejo, ker skoraj nedosegljivi državni davki niso zmanjšani, vrh teh pa moramo še velike naklade in davke za potrebe nezmožne županije plačevati.

Kdor kak posel prevzame, naj dolžnosti spolnuje, ali pa naj gre rakom žvižgat.

Tifonta.

Iz Goriške okolice, 31. januarja. (Vraže in sleparstvo.)

Da naše prosto ljudstvo, mej kojim se pa žalibž nahajajo tudi ljudje boljših in omikanih stanov, še zmiraj ni prosto predsodkov, ni prosto vraž, copernij in drugih jednacij bedastih babjeverstev, da si je bilo uže dostikrat od eiganov, rokomavhov in enakih ljudi za lepe vsote opeharjeno, temu ni težavno iskati vira. Ves svet hrepeni po nečimernem bogastvu, da bi si z njim bodočnost ali olajšal ali pa oslajšal. Ker je to hrepenenje čisto naravno, čuditi se toraj ni, da se ljudje večinoma nižjega stanu, deloma tudi boljših krogov, poslužujejo sredstev, koji temnijo napredek omike, ilustrirajo slabe pojme o naravnih vednostih in nezaupnost do naj višega bitja, ali pa bedastvo. Ne da se tajiti, da se je proti prepričanju teh sredstev in zlorabi verskih resnic v tej zadevi uže dosti z lece govorilo, v časopisih in knjigah pisarilo in v odgojilnicah dosti podučevalo, — pa kaj pomaga, če ta razdira, kar je uni zidal. Gospodinja se da nepremišljeno od ciganke opehariti, ki ji prerokuje srečo; neskušena deklica se brzo vda vedeževavki iz kvart itd., samo da ji pove, kakšnega ženina da dobi.

Da se velika potuha ljudem daje z malo loterijo, mi nihče ne bode odrekal, ki okolnosti pozna. Razlagalci sanj in skladatelji številik molzejo ljudi in se maste z njihovimi dostikrat krvavo zasluženimi žulji. Lahkoverni zastavijo slednji sold; kdor se pa temu zlo strastno vda, začne polagoma na premoženju hirati, kakor človek, ktere ga sušica muči, in pride naposled — ob vse imetje. Sicer se je v merodajnih krogih za odpravo te nepotrebnosti dosti govorilo, ali ker loterija državi leto in dan dosti dobička prinaša, bilo je dosedaj vse brez vspeha.

Ljudem ob Vipavi, bodisi v Vipavski, ali v Vipavsko-Goriški dolini, podajam pa tu zavetno svarilo, naj se nikar ne puste za nos voditi od onega kopača zakladov iz Renč in od njegovega mešetarja iz Batuj.

Neki človek namreč s pomočjo svojega pajdaša tamošnjim prebivalcem pripoveduje o skritem zakladu, v kojem je 8 milijonov, in obeta uže več let, da ga bo v kratkem vzdignil. Lahkovernega ljudstva je že mnogo v zanjke vlovil, in iz takih ljudi, kakor se pripoveduje, že kaka 2 tisuča goldinarčkov izmolzel.

Vipavčani, ako imate še kak groš, le dajte ga omenjenemu človeku, kajti on ga zna dobro pri oštirjih porabiti; vam ostane pa edino le zavest, da svojih denarjev ne boste nikdar več nazaj dobili.

Radoslav.

Iz Kostanjevice, 31. jan. (Tatvine. — Veselice.) Marsikdo je vže tožil v „Slovenu“, da so nove kazenske postave premebke; marsikdo je vže kazal, da ravno to veliko pripomore, da se tako množi predrznost, krivica, rop, tatvina. Tudi jaz moram, žali Bog, trditi ravno isto. Tudi pri nas se je letos pripetilo prav nenavadno veliko tatvin, posebno v prigorju bi skorej vsaka druga hiša vedela povedati, da se jej je kaj odneslo, ali

pa vsaj poskušalo zmanjšati imetje. Resnica je, da marsikoga velika revščina napravi, da si skuša krivičnim potom potrebnega pridobiti; a gotovo je temu še več kriva stara navada, koje pa sedanji zaporji ne odpravijo. Le pogled ga hudobneža, ki ti zapusti zapor na ljubljanskem gradu, kakov je! Debel, rudeč in krepk, da je veselje. In če ga poprašaj, kako se mu je godilo, ti odgovori, prav dobro, bolje kakor doma; med desetimi kmeti tukaj ga ni enega, ki bi tako dobro jel, kakor sem jaz v Ljubljani. Je-li potem čudo, da se obrne tak „poboljšan“ tat zopet k poslu, kojega je znal, predenj je prišel v zapor? Mislim, da ne. Da je temu tako, pač tudi le predobro čutimo.

Letine, posebno lanska, iso bile slabe; za živež nam manjka, vže sedaj jih skoro večina kupuje, da se borno preživi, ali glej, če pa le še kedo kaj ima, mu pa predrzni tat odnese! Res žalostno.

Pa če je tudi žalostna, naši purgarji, po sebnosti pa gospodje in gospe nočejo pozabiti, da je predpust. Predpust mora pa biti vesel; predpustom mora peta poskakovati. To se je godilo tudi pri nas v nedeljo; napravili so bal in pravijo, da so se prav dobro zabavali. Jaz jim to privoščim, kdo bi pač ne želel, vsaj za nekaj trenutkov pozabiti muko in teže dneva, koje dandanes morda bolj čutimo, nego kedaj poprej!

Prihodnjo nedeljo (4. febr.) pak se napravi v kloštru (gradu) beseda s petjem, godbo, tombolo in plesom. Ta me pa prav veseli, kajti razun razveseljevanja ima še drug jako lep namen. Koprivnik, vas tukajšnje tare, je po povodnji pretečeno in predlansko leto toliko trpel, da ljudje niso skorej nič pridelali, zato so prišli v veliko revščino. In glejte, tem nesrečnežem na korist se bode napravila veselica. Prav! Bog daj le obilno vdeležbo in mnogo denarja za reveže.

Moja opomba v zadnjem dopisu od tod, da naj Kostanjevičani več bero, ni bila popolnoma brez vspeha; kajti vaš list res sedaj roma vže v več hiš, kjer se čita z veseljem. Bog daj, da ne bi bilo brez koristi posebno pri bodočih volitvah.

Iz Hrvatske, 3. febr. — (Iz točno vprašanje.) Čim bliže smo velikej katastrofi, ki bode rešila iztočno vprašanje, tim več važnost dobiva Hrvatsvo in sploh Jugoslovanstvo v višjih krogih na Dunaju. In kakor se Madjari javno proglašujejo za brate krvoločnih Turkov, ter zahtevajo, da bode naša politika turkofilska, tako se dela potihoma na merodajnem mestu, da postane slovanski element na jugu obramba za starodavno državo avstrijsko. Najodličnejši možje vojaškega stanu, večidel Hrvati, so že pripravljeni, da rešijo to vprašanje, in te dni je bil zapovedajoči general v Hrvatskej, Molynari, telegrafično poklican na Dunaj v tej zadevi. Sploh se pri nas misli in govori, da bo Avstrija zavzela Bosno in Hercegovino, kar bi bilo popolnoma na korist naše državi, kajti te dve pokrajini zedinjeni s sedanjo kraljevino Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo činile bi lep kompleks; pa tudi dovolj snage bi imele, da okršijo malo rogove oholim Madjarom. Naši vladini krogi so menda tudi o vsem tem osvedočeni, zatoraj se ni niti sabor niti vlada proti Madjarom v zadevah iztočne politike nikjer jasno izrazila, saj tako ne bi bilo nič koristilo, Madjari pa tudi nas poznajo. Sicer pritiskajo na vse strani našo zemljo, s strašnimi davki, mešajo se v našo avtonomijo, madjarizirajo kjer koli morejo, ali vse to se znakovi zadnje sile in strašnega napenjanja, kar pa vse nič ne pomaga.

Kocka je brž ko ne že pala, njihova slava potemnuje in Slovan, ki po njegovem mnenju ni človek, bode vendar le tudi enkrat dosegel, za kar se že tako dolgo bori, in gotovo bode z vduševljenjem pozdravil tisto uro, ko bode dobil povelje od svojega presvitlega vladarja, da prekorači pobedonosno mejo ter zedini svoje brate pod žezlo habsburško, kjer bodo vživali vsaj človeško svobodo, ktero jim je Turčin skoz sto in sto let otimal. V to nam Bog pomози!

Domače novice.

V Ljubljani, 8. februarja.

(Srednje in niže naše šole) sklenejo v soboto prvo poletje, in po pustnih praznicah v pondeljek in vtorek prično točno v sredo na pepelnico z jutrajob osmih drugo polletje! Pač jih navdaja menda misel ali svest, da je liberalnemu šolstvu koj v začetku klicati treba: Memento, quia pulvis es et in pulverem reverteris! —

(† Č. g. Leopold Klinar), bivši duhovnik v kaznilnici na Gradu, je 6. t. m. pri svojem bratu pri Novišti v fari sodražki za sušico umrl. Leta 1862 za mašnika posvečen, služboval je za kaplana na Vrhniki, v Šmartnem pri Kranju, v Radolici, in v Vipavi, od kjer je l. 1872 prišel za kurata v tukajšnjo kaznilnico na Gradu. Zarad bolehnosti se je meseca novembra odpovedal svoji službi na Gradu ter se meseca decembra podal k svojemu starejmu bratu, duhovniku pri Novišti, kjer mu živita tudi priletni oče in sestra. Ukljub najprisrčnejši postrežbi, ki jo je pri domačih svojih imel, zapuščale so ga silno hitro moči in 6. t. m. ob šestih zjutraj je sklenil svoje življenje v 38. letu svoje starosti. R. I. P.

(Umrlo) je meseca januarja 71 ljudi, 36 moškega in 35 ženskega spola.

(Opravičenje?) „Tagblatt“ naznanja, da so mu ribniški učitelji na dopis iz Ribnice, ktere ga smo v „Sl.“ obširneje pretresali, odgovorili s pismom, v kterem mu naznanjajo, da se drže liberalnih načel in vstavoverne stranke ter se nikakor ne čutijo poklicane f. . . . streči (Pfaffenknechtendienste zu leisten.) „Tagblatt“ bi bil gotovo vstregel učiteljem in prebivalcem ribniškim, ki hočejo natančneje poznati može, kterim svoje otroke izročujejo v odgojo, če bi bil namesto odlomka objavil celo pismo s podpisi vred, da bi občinstvo vsaj vedelo, pred kom in česa se učitelji ribniški opravičujejo.

Razne reči.

— Popravek. Za nesrečneže pri Zidanem mostu so lavantinski škof podarili 50 gld., ne 5, kakor je po tiskarni pomoti stalo v zadnjem listu.

— † Anton Mužik. Ravnateljstvo akademije kristjanske, ktera vrlo lepo napreduje na korist umetni in cerkvi na čast, z globoko žalostjo naznanja, da je Previdnosti Božji dopadlo, poklicati v večnost častitega gospoda Antona Mužika, duhovna, profesorja in kateheta na prvi c. kr. viši realni gimnaziji v Pragi, členu ravnateljstva Akademije itd. Previden s sv. zakramenti je dokončal tek svojega življenja ter šel k počitku večnemu dne 31. jan. t. l. star še le 32 let. Cerkev je zgubila v njem zvestega branitelja, mladina pobožnega vzgojevalca, književnost branitelja marljivega do konca, Akademija členu za nje pospeh jako skrbnega. Telesni ostanki umrlega so v soboto 3. febr. ob desetih dopoldne v cerkvi Emauski na Slovaneh

bili blagoslovljeni in po sv. maši na grobišču Višehradskem pokopani. V vabilu k pogrebu sta podpisana starosta dr. M. Karlah, pa predsednik vednostnega odbora dr. K. Borovy.

Bil je rojen Mužik v Novem Gradcu l. 1845, za mašnika posvečen l. 1868, kaplanoval v Proseku in pri sv. Vojtehu v Pragi; l. 1875 postal katehet na češkem višem realnem gimnaziju. Bil je z mladega goreč slavista, in poznal je do dobrega jezik svoj materin, iz katerega je naredil bil skušnjo za višo gimnazijo; naučil pa se bil tudi vseh drugih jezikov slovanskih, v katerih je dopisoval pogosto najslavnejšim katoliškim možem raznih slovanskih plemen, in kar je v njih izvrstnega vzlasti na polji duhovnega umetnega govornišva osledil, tolmačil je v jezik češki. Ni ga bilo katoliškega društva, početja, časopisa itd., da ne bi bil mu družnik, da ne bi bil ga podpiral z besedo in peresom, in z malim svojim premoženjem. In deloval je v obeh ozirih, v cerkvenem in narodnem, neutrudno do konca. Dopisoval je v razne časopise katoliške, na pr. v Čeha, v katerem je časih povedal ktero o Slovencih in tudi po „Slovenca“; v Časop. kat. duhovenstva, v Blahovesta, Školnika itd., v koledar „Poutnik“. Prestavljal je iz slovanskih jezikov različne povedke, izdal „Listy o Bosne“ in izvrstno molitevno knjigo „Poklad svato-Vaclavsky“. Največi spominček pa si je postavil s svojim delom „Kazatele slovanšti“, s katerim je obrnil pozornost česke duhovščine k vzorom nam bližim, nego so vzori po vse nemški. Mužik je preblagega našega A. Sloměka teko priljubil Čehom, da najrajši pridigujejo zdaj njegove homilije in govore, in da si prekladajo zapored v češčino njegove cenjene spise. Škoda, da je prezgodnja smrt učinila konec tako mnogostranski in vspešni delavnosti njegovi. Vendar „brevi vivens tempore implevit tempora multa“! Bog mu bodi za to na veke plačnik!

Hram ali cerkev v Emausih, kjer je bil v soboto postavljen mrtvaški oder in na njem ranjki v rakvi, napolnjen je bil okoli desete ure s pogrebci, in na straneh okrog odra so stali dijaci višje česke gimnazije z gorečimi svečami. Na rakev so položili razni čestitelji mnogo vencev; tako na pr.: vredništvo „Čeha“, Akademija kristjanska, učiteljstvo gimnazijsko in dijaštvo in mnogi drugi. Veliko mašo je služil kan. Hora, in ob stranskih altarjih bile ste sv. maši zanj. Po blagoslovu se je spreveda vdeležilo mnogo in razno občinstvo, med njim bil je nekdanji g. minister Jireček itd. Na Višegradu je cerkvene obrede opravil kan. Kavka. Sploh se je videlo, kako občna je bila žalost po tako rano umrlem tolikanj blagem in zaslužnem rodoljubu. Bodi mu na veke blag spominj!

— Na vislice obsojen. Iz Celja se piše „Sl. Gosp.“: 25. jan. bila je tukaj pri porotni sodnji žalostna razprava — morivca lastne žene so porotniki enoglasno obsodili k smrti na vislicah. Hudodelnež je bogat posestnik — pravijo, da glešta 30.000 gld. — iz Jurjevca v ptujskem okraju, Martin Drvenšek. Prič bilo je zaslišanih 34, ki so skoro vse zoper njega pričale. Drvenšek je sedaj 42 let star in od l. 1861 oženjen. Žena je bila pridnih starišev hči, zala in pridna mati peterim otročičem, kojih najstarejše ima komaj 9 let. Ali dekla je med zakonska pravila nemir, nezvestoba, prepir, kreg in — uboj. Lani je nesrečna žena nezvestemu in silovitemu možu ušla domov k svojim starišem; ali čez 3 mesece se je zopet vrnila v hišo svojega moža. Tretji večer potem sta se sprla. Sosed

so slišali ženo klicati: če me hočeš ubiti, pa me le! Žene potem ni bilo videti več; čez nekaj časa jo najdejo v Dravi, vso razjedeno in gnjilo k mlinskemu kamnu privezano. Moža je sodnija takoj zaprla, ki pa je vse tajil. Naposled izpovedata 9letni fantič in 4letno dekle, kako je omenjeni večer oče tepel mater, da je kri tekla in potem v klet zaprl. Ko so porotniki enoglasno izrekli, da je Drvenšek uboja kriv, mu je predsednik naznanil, da je obsojen k smrti na vislicah. Hudodelnik se je zajokal, a obstal ni ničesar.

— Madjarski pa turški softe. — Videla je žaba, kje se konj kuje, pa je tudi ona dvignila nogo, piše „Obzor“, pripovedovaje po madjarskem listu, da februarja ali marca pride deputacija 12 softov iz Carigrada v Budapešt, da vrne bratovsko obiskanje. Svetovali bi turškim mladinskim romarjem, naj se potrudijo, da dospejo v Budapešt, predno mine pust, ker bi se mogel lahko peštanski Ladislavus bubus izvrati ali ozdraviti od svoje mamurnosti, vulgo mačkodera (Katzenjammer). In kakor se kaže iz ne še prav zanesljivega vira, prinesli hočejo turški softe v zahvalo za častno sabljo — častno črnilnico (tintarnico) kot pomenljivo znamenje, da se je v „črnilu“ bratovska mladež peštanska i carigradska zopet našla! Sicer se od madjarskih študentačev bere, da bi bila barka, na kateri so se vračali domu, najprej skoraj pogorela, potlej pa se potopila, in da so oni divjaci vsi prestrašeni dospeli v Varno. V Bukareštu, kjer se je bila raznesla novica, da pridejo ondod, hotli so jih pozdraviti, kakor so jih bili tje gredoče v Trstu. Iz Sevnice se piše v „Slov. N.“, da so ljudje, otroci in ženske, ob Savi po obeh straneh zajemali olje, ki je iz ponesrečene oljarnice poleg Zidanega mosta priplavalo, vpili in kričali, in mimo se pripeljejo Madjarji Košutarji ter mislijo, da to njim velja in sporočijo v svoje liste o ljubkem pozdravljanji v Krškem in v Sévnici, v resnici so se jim ljudje le posmehovali in po svoje pačili!

— Hrvatska bibliografija meseca januarja 1877.

1. Regulacija Save za tem izsužba i natapanje Posavja u Hrvatskej i Slavoniji uz osobiti obzir na hrv. slav. krajinu. U Zagrebu. Knjižara Albrecht i Fiedler. vel. 8mina. 312 str. Pet zemljovida.

2. Kras hrvatske krajine i kako da se spasi za tiem kraško pitanje u ploške, izdano po naredbi c. kr. glavnoga vojnoga zapovjedništva, k jednu zemaljske upravne oblasti hrv. slav. vojničke krajine, napisao Josip Vesely. Zagreb Albrecht i Fiedler. 46. pol. vel. 8mina 1 zemljovid.

3. Statistički ljetopis za god. 1874. Izdao ga statistički ured kr. dal. hr. slav. zem. vlade. Zagreb. Tipografski i litografski zavod. C. Albrechta. 37 tisk. pol. u vel. 8mini. hrv. i njem.

4. Ribarka. Pripovjedke iz Norveške. Preveo Josip Subotić. Pančevo. Nakladom knjižare broće tovanovic. 109 str. 12. tini.

5. Božić. Dar dobroj djeci. Pančevo. Kod Tovanovića 63. str.

6. Teorija pedagogije ili nauk ob uzgoju. Sastavio Stjepan Basariček, učitelj na kr. preparandiji. Zagreb. Nakladom knjižare Lavoslava Hartmana. 144 str. 9. mini.

7. Moj rod na saboru hrvatskom g. 1877 i 1876. Posvećuje svojim izbornikom. Jos. Beruta. Zagreb. tisak. dioničke tis. str. 122.

Poslanica.

Te dni potikal se je po naši fari človek, čegar pravo ime je Jan. Čadež, doma iz Tržiča na Gorenjskem, ki se je iz jako nesramnih namenov izdal za mojega očeta. Ker se je omenjeno človeče, dobro znano v domačem kraju, zelo razžaljivo obnašalo, primoran sem naznanjati, da imenovani človek ni v nikakoršnej zvezi z menoj; tedaj je nar manj moj oče. Ob enem tudi odločno trdim, da vse govorjenje, vse opravljanje njegovo je gola izmišljilja in grda laž. Vsem pa, ki so se spodtikali „nad tem mojim očetom“, rečem z lehkim srcem, da pravemu mi očetu — hvala Bogu — ni treba slepariti ljudi. Toliko, da varujem svoje in svojega očeta poštenje.

V Dolini 5. februarja 1877.

Val. Alijančič,
Dólinški kaplan.

Umrli so:

Od 31. jan. do 5. febr. Jak. Krigota, pisac, 56 l., za prehlajenjem. Matej Oblak, del., 58 l., za mralico. Neža Rant, kov. ž., 29 l., za pljučnico. Marija Osenar, del., 40 l., za jetiko. Leonija Zupančič, vrad. o., 8 m., za vnetjem možganov. Jožef Čamernik, del. o., 11 m., za kašljem. Antonija Kukec, vrad. v., 80 l., za mrtodom. Karl Lapajne, viš. col. oskrbnik, za uremijo. Franc Artač, gostač, 35 l., za prisadom. Sint Kuritz, sedlar, 49 l., za pljučnico. Maksimiljan Perz, fotograf, 24 l., za jetiko. Konstancia Schiebl, godč. o., 4 1/2 l., za davico. Johana Poltrin, del., 24 l., in Jožefa Prebil, miz. ž., 38 l., obe za jetiko. Matej Krenžar, del., 26 l., za vodenico. Urša Cunder, m. reva, 71 l., za mrtodom. Ernestina Mülleret, parovoz. o., 2 l., za vtriplj. pljuč. Frančiška Kovač, zdrav. ž., 42 l., za vnetjem trebušne mre. Jožef Sterle, m. revež, 78 l., valed starosti.

Eksekutivne dražbe.

8. februarja. Fr. Hodnik iz Gorenje vasi (3661 gl.) v Logatecu. 3. Andr. Janežič in Dolenje vasi (1225 gld.) v Logatecu. 5. Blaž Korenc iz Ziberš (1640) v Logatecu. 3. Jak. Milše iz Cirknice (740 gld.) v Logatecu. 3. Mih. Otoničar iz Cirknice (1223 gld.) v Logatecu. 3. Jak. Pečjak iz St. Mihela (759 gl.) v Žužemperku. 3. Mih. Škufca iz Vizaj (1160 gl.) v Žužemperku. 3. Mark. Plečnik iz Hotederšice (400 gl.) v Logatecu. 3. Jan. Martinčič iz Jezera (1130 gl.) v Ložu. 3. France Vilar iz Pudoba (340 gl., 350 in 1960 gl.) v Ložu. 2. Pr. Marenik iz Kroke (50 gl.) v Radolici. 2. Andr. Sigmund iz Poloma (1000 gl.) v Kočevji. 2. Ant. Zurl iz Morave (1750 gld.) v Kočevji.

9. febr. 3. Prim. Lukan iz Šuzarice (2933 gld.) v Kamniku. 3. Jak. Lukežič iz Tominja (1000 gl. v Bistrici. 3. Gašper Šoklič iz Bleda (2400 gl.) v Radolici. 3. Jos. Logar iz Tominja (800 gl.) v Bistrici. 3. Jan. Ausc iz Bele cerkve (240 gl.) v Rudolfovu. 3. Jan. Gerl iz Tominja (1450 gld.) v Bistrici. 3. Jan. Mali iz gor. Tuhinja (3759 gl. v Kamniku. 3. Jan. Magajne iz Studena (1342 gl.) v Postojni. 2. Jak. Miklavčič iz Trnovca (450 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene 7. februarja.

Papirna renta 62.80 — Srebrna renta 68.40 — Zlata renta 74.80. — 1840letno državno posojilo 110.80 Bankine akcije 839 — Kreditne akcije 148.60 — London 123.— — Srebro 115.25. — Ces. kr. cekini 5.87 — 20-frankov 9.87.

Pijančevanje,

tudi brez vednosti dotičnega človeka, odpravljam nevtogoma in tako gotovo, da se človeku pristudi. Zahvalnih in pohvalnih pisem imam veliko. Komur je treba, naj se pismeno obrne do **Th. Konetzky**, Drogen-handlung in Grünberg in Schlesien. (5—4)